

BIJLAGE 6 ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK

Pongeweg 2 te Hall (gemeente Brummen)

Een Bureauonderzoek

J.A.G. van Rooij

CONCEPT

Colofon

ADC Rapport 2852

Pongeweg 2 te Hall (gemeente Brummen)
Een Bureauonderzoek

Auteur: J.A.G. van Rooij

In opdracht van: De Klinker Milieu Adviesbureau

© ADC ArcheoProjecten, Amersfoort, 26 augustus 2011

Foto's en tekeningen: ADC ArcheoProjecten, tenzij anders vermeld

Status onderzoek: concept, 23-08-2011

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt
worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

ADC ArcheoProjecten aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend
uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Autorisatie:

R.M. van der Zee

ISBN 978-94-6064-843-4

ADC ArcheoProjecten

Tel 033-299 81 81

Postbus 1513

3800 BM Amersfoort

Fax 033-299 81 80

Email info@archeologie.nl

Inhoudsopgave

Administratieve gegevens van het plangebied	4
Samenvatting	5
1 Inleiding	7
2 Doelstelling en vraagstelling	7
3 Methodiek bureauonderzoek	7
4 Resultaten bureauonderzoek	8
4.1 Afbakening plan- en onderzoeksgebied en vaststellen van de consequenties van het mogelijk toekomstige gebruik	8
4.2 Beschrijving huidig gebruik	8
4.3 Beschrijving van de historische situatie, ondergrondse bouwhistorische waarden en mogelijke verstoringen	8
4.4 Beschrijving van bekende archeologische en aardwetenschappelijke waarden	9
4.5 Gespecificeerde verwachting (LS05)	11
5 Conclusies	12
6 Aanbeveling	12
Literatuur	13
Geraadpleegd kaartmateriaal	13
Geraadpleegde websites	13
Lijst van afbeeldingen en tabellen	13
 Bijlage 1 AMK-terreinen	

Administratieve gegevens van het plangebied

Provincie:	Gelderland
Gemeente:	Brummen
Plaats:	Hall
Toponiem:	Pongeweg 2
Kadastrale gegevens:	onbekend
Kaartblad:	33G
Oppervlakte plangebied	Ca. 200 m ²
Coördinaten:	203.384 / 458.775; 203.398 / 458.786; 203.385 / 458.803; 203.371 / 458.792
Bevoegde overheid:	Gemeente Brummen
Deskundige namens de bevoegde overheid:	Mevr. N. Vossen (Regioarcheoloog Stedendriehoek Apeldoorn – Epe – Brummen - Voorst)
ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer (CIS-code):	47975
ADC-projectcode:	4130765
Periode van uitvoering:	Augustus 2011
Beheer en plaats documentatie:	ADC ArcheoProjecten bv, Amersfoort
Beheer en plaats digitale documentatie (e-depot):	http://persistent-identifier.nl/?identifier=urn:nbn:nl:ui:13-cta-5g3

Samenvatting

In opdracht van De Klinker Milieu Adviesbureau heeft ADC ArcheoProjecten een bureauonderzoek uitgevoerd voor het plangebied Pongeweg 2 in Hall (gemeente Brummen). In het plangebied zal bebouwing worden gerealiseerd. Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van een projectprocedure ten behoeve van een wijziging in het bestemmingsplan en was noodzakelijk om te bepalen of bij de voorgenomen activiteiten de kans bestaat dat archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

De ondergrond van het plangebied bestaat ~~naar~~ uit fluvioperiglaciale afzettingen en/of dekzand. In deze afzettingen worden archeologische resten verwacht uit het Paleolithicum. De trefkans op archeologische resten uit deze periode wordt echter klein geacht, door het gebrek aan sporen en de geringe vondstdichtheid. In de top van deze afzettingen worden archeologische resten verwacht vanaf het Paleolithicum tot en met de Nieuwe tijd.

Het vondstniveau wordt verwacht in de eerste ca. 30 cm beneden het maaiveld. Archeologische sporen (uitgezonderd diepe paalsporen, waterputten etc.) worden binnen ca. 50 cm beneden het maaiveld verwacht. De verwachte archeologische resten bestaan hoofdzakelijk uit aardewerk- of vuursteenstroomingen. Organische resten (zoals bot, hout, leder en textiel) zullen door de relatief droge en zure bodemomstandigheden slecht zijn geconserveerd. Bovendien kunnen eventuele sporen en vondsten vanwege de ondiepe ligging zijn verploegd. Indien er een plaggendeek aanwezig is, zullen eventuele sporen en vondsten beter geconserveerd zijn. De beperkte beschikbare gegevens laten niet toe, het complextype en de omvang van de verwachte resten nader te specificeren.

Ten behoeve van het toetsen van de archeologische verwachting voor het plangebied dient normaliter een inventariserend veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek uitgevoerd te worden. Een dergelijk onderzoek heeft als doel het vaststellen van de bodemopbouw en het bepalen van de intact ervan. Het plangebied bevindt zich op de concept archeologische beleidsadvieskaart van de gemeente Brummen in een zone waarvoor een vrijstellingsgrens voor bodemingrepen geldt van 300 m². Verder onderzoek op grond van deze richtlijnen is niet noodzakelijk.

Gezien het bovenstaande adviseert ADC ArcheoProjecten om het terrein vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling. Het is echter niet uit te sluiten dat binnen het onderzochte gebied toch nog archeologische resten voorkomen. Het verdient daarom aanbeveling om de uitvoerder van het grondwerk te wijzen op de plicht archeologische vondsten te melden bij de bevoegde overheid, zoals aangegeven in artikel 53 van de Monumentenwet.

CONCEPT

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

Periode	Tijd in jaren	
Nieuwe tijd	1500 - heden	
Middeleeuwen:	450 – 1500 na Chr.	
Late Middeleeuwen		1050 - 1500 na Chr.
Vroege Middeleeuwen		450 - 1050 na Chr.
Romeinse tijd:	12 voor Chr. – 450 na Chr.	
Laat-Romeinse tijd		270 - 450 na Chr.
Midden-Romeinse tijd		70 - 270 na Chr.
Vroeg-Romeinse tijd		12 voor Chr. - 70 na Chr.
IJzertijd:	800 – 12 voor Chr.	
Late IJzertijd		250 - 12 voor Chr.
Midden-IJzertijd		500 - 250 voor Chr.
Vroege IJzertijd		800 - 500 voor Chr.
Bronstijd:	2000 - 800 voor Chr.	
Late Bronstijd		1100 - 800 voor Chr.
Midden-Bronstijd		1800 - 1100 voor Chr.
Vroege Bronstijd		2000 - 1800 voor Chr.
Neolithicum (Jonge Steentijd):	5300 – 2000 voor Chr.	
Laat-Neolithicum		2850 - 2000 voor Chr.
Midden-Neolithicum		4200 - 2850 voor Chr.
Vroeg-Neolithicum		5300 - 4200 voor Chr.
Mesolithicum (Midden-Steentijd):	8800 – 4900 voor Chr.	
Laat-Mesolithicum		6450 - 4900 voor Chr.
Midden-Mesolithicum		7100 - 6450 voor Chr.
Vroeg-Mesolithicum		8800 - 7100 voor Chr.
Paleolithicum (Oude Steentijd):	tot 8800 voor Chr.	
Laat-Paleolithicum		35.000 - 8800 voor Chr.
Midden-Paleolithicum		300.000 – 35.000 voor Chr.
Vroeg-Paleolithicum		tot 300.000 voor Chr.

Bron: Archeologisch Basis Register 1992

1 Inleiding

In opdracht van De Klinker Milieu Adviesbureau heeft ADC ArcheoProjecten een bureauonderzoek uitgevoerd voor het plangebied Pongeweg 2 in Hall (gemeente Brummen). In het plangebied zal bebouwing worden gerealiseerd. Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van een projectprocedure ten behoeve van een wijziging in het bestemmingsplan en was noodzakelijk om te bepalen of bij de voorgenomen activiteiten de kans bestaat dat archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

Het bureauonderzoek is uitgevoerd op 23 augustus 2011 door: J.A.G. van Rooij (prospector) en R.M. van der Zee (senior prospector).

2 Doelstelling en vraagstelling

Het doel van bureauonderzoek is het verwerven van informatie, aan de hand van bestaande bronnen, over bekende en/of verwachte archeologische waarden, binnen een omschreven gebied, om daarmee te komen tot een gespecificeerde, archeologische verwachting.

De volgende onderzoeksvragen zijn opgesteld:

- Zijn er (aanwijzingen voor) archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is naar verwachting de omvang, ligging, aard en datering hiervan?

Indien er archeologische waarden aanwezig zijn:

- In welke mate worden deze waarden verstoord door realisatie van de geplande bodemingreep?
- Hoe kan deze verstoring door planaanpassing tot een minimum worden beperkt?

Indien de archeologische waarden niet kunnen worden behouden:

- Welke vorm van nader onderzoek is nodig om de aanwezigheid van archeologische waarden en hun omvang, ligging, aard en datering voldoende te kunnen bepalen om te komen tot een selectiebesluit?

3 Methodiek bureauonderzoek

Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.2 Landbodems, protocol 4002 Bureauonderzoek.

Het bureauonderzoek bestaat uit de volgende elf processtappen:

1. Afbakenen plan- en onderzoeksgebied en vaststellen consequenties van mogelijk toekomstig gebruik;
2. Aanmelden onderzoek bij Archis;
3. Vermelden (en toepassen) overheidsbeleid;
4. Beschrijven huidig gebruik;
5. Beschrijven historische situatie en mogelijke verstoringen;
6. Beschrijven mogelijke aanwezigheid bouwhistorische waarden in de ondergrond;
7. Beschrijven bekende archeologische en aardwetenschappelijke waarden;
8. Opstellen gespecificeerde verwachting;
9. Opstellen standaardrapport bureauonderzoek;
10. Afmelden onderzoek bij Archis: overdracht onderzoeksgegevens;
11. Aanleveren digitale gegevens bij e-Depot.

De processtappen 1 tot en met 7 leveren gegevens op basis waarvan processtap 8, de gespecificeerde verwachting wordt opgesteld. De gespecificeerde verwachting kan worden beschouwd als een belangrijke conclusie van het bureauonderzoek, omdat hierin wordt aangegeven of, en zo ja, welke archeologische waarden worden verwacht, indien relevant weergegeven op een kaart.

De resultaten van processtappen 1 tot en met 8 worden behandeld in de paragrafen 4.1 tot en met 4.5. Processtap 9 resulteert in het voorliggende rapport. De processtappen 10 en 11 hebben betrekking op het voor derden openbaar maken van de resultaten van het bureauonderzoek bij onder meer Archis en het e-Depot.

4 Resultaten bureauonderzoek

4.1 Afbakening plan- en onderzoeksgebied en vaststellen van de consequenties van het mogelijk toekomstige gebruik

Het plangebied ligt aan de Pongeweg 2 te Hall (gemeente Brummen) en heeft een oppervlakte van ca. 200 m². De exacte locatie is weergegeven in afbeeldingen 1 en 2.

Van het plangebied zelf zijn onvoldoende archeologische en aardkundige gegevens beschikbaar om een uitspraak te kunnen doen over de archeologische verwachting. Daarom zijn tevens gegevens betrokken uit de directe omgeving, waarmee het onderzoeksgebied kan worden gedefinieerd als het gebied binnen een straal van circa 500 m rondom het plangebied.

In het plangebied is de bouw van een ^{planning met schuur} schuur met een oppervlakte van 200 m² gepland. De ^{150 m² oppervlakte} aanlegdiepte van de funderingen is tot op heden onbekend. Naar verwachting zal de schuur niet worden onderkelderd.

De consequentie van de voorgenomen ingreep is dat eventuele waardevolle archeologische resten in de ondergrond mogelijk worden aangetast.

4.2 Beschrijving huidig gebruik

Het plangebied is momenteel in gebruik als grasland en bevindt zich ten oosten van de huidige bebouwing aan de Pongeweg 2.

4.3 Beschrijving van de historische situatie, ondergrondse bouwhistorische waarden en mogelijke verstoringen

De historische situatie is op verschillende kaarten als volgt:

Bron	Historische situatie
Kadastrale minuut uit 1811-1832 ¹	Het plangebied bevindt zich ten westen van de weg 'Hall naar Eerbeeksche – Hoollanden' en is in gebruik als weiland.
Bonnekaart uit 1865 - 1907 ²	Ten westen van het plangebied bevindt zich bebouwing. Het plangebied zelf is in gebruik als weiland; juist ten oosten en westen zijn heidevelden gesitueerd.
Bonnekaart uit 1913 ³	Heidevelden ten oosten en het westen in cultuur gebracht en in gebruik als wei- en bouwland. Rondom de westelijk gelegen bebouwing zijn bomen aanwezig.
Bonnekaart uit 1934 ⁴	Juist ten westen van het plangebied is een percelingsgrens met bomen gesitueerd. Ook is een tweede bebouwing aanwezig. Het plangebied zelf is in gebruik als weiland.
Topografische kaart uit 1954-1988 ⁵	Meer bebouwingen ten westen van het plangebied. Het gebied zelf onbebouwd
KennisInfrastructuur CultuurHistorie (KICH) ⁶	Geen bruikbare additionele informatie
Cultuurhistorische waardenkaart provincie Gelderland ⁷	Middelhoge historische geografie waardering

¹ Kadaster 1811-1832.

² Bureau Militaire Verkenningen 1865-1907.

³ Bureau Militaire Verkenningen 1913

⁴ Bureau Militaire Verkenningen 1934.

⁵ Kadaster 1954-1988.

⁶ <http://www.kich.nl>

⁷ <http://geodata2.prv.gelderland.nl/apps/chw/>

Het plangebied bevindt zich ca. 600 m ten noorden tot noordwesten van het dorpje Hall. Hall wordt voor het eerst genoemd in historische bronnen uit de 11^e eeuw als *Hallo* en is een samenstelling tussen *Hal* ('bocht of uitloper van het hoogland') en *lo* ('bos').

Volgens de eerste gedetailleerde kaarten van het plangebied (kadastrale minuut uit 1811-1832) is het gebied gelegen naast de weg van 'Hall naar Eerdbeeksche – Hooglanden' en is het in gebruik als weiland. Aan het eind van de 19^e eeuw zijn de eerste bebouwingen ten westen van het plangebied aanwezig (afb. 3). Vanaf de 20^e eeuw worden de percelingsgrenzen gewijzigd en bevindt het gebied zich juist naast een grens met bomen.

Het plangebied zelf blijft onbebouwd en in gebruik als weiland.

4.4 Beschrijving van bekende archeologische en aardwetenschappelijke waarden

De volgende aardwetenschappelijke informatie is bekend van het plangebied:

Bron	Informatie
Geologie ⁸	Fluvioperiglaciale afzettingen (Formatie van Drenthe, Laagpakket van Schaardsbergen), mogelijk afgedekt door dekzand (Formatie van Bostel, Laagpakket van Wierden).
Geomorfologie ⁹	Terrasvlakte (2M8a)
Bodemkunde ¹⁰	Veldpodzolgronden met leemarm en zwak lemig fijn zand, grondwatertrap VII (Hn21-VII)
Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) ¹¹	Ca. 12 m +NAP
Boringen TNO ¹²	In de omgeving van het plangebied heeft het TNO boringen verricht. Hoewel deze boringen niet geheel betrouwbaar zijn, wordt wel duidelijk dat het pakket dekzand niet dikker dan 50 cm is. ¹³

Nederland heeft tijdens het Kwartair meerdere ijstijden gekend. Tijdens de laatste periode van de voorlaatste ijstijd, het Saalien (200.000-130.000 jr. geleden), bereikte het Scandinavisch landijs zijn maximale uitbreiding in Midden-Nederland. Hierbij werden door opstuwing van de ondergrond de grote stuwwallen van de Utrechtse Heuvelrug, Veluwe, Nijmegen en het Montferland gevormd.¹⁴ De samenstelling van de gestuwde afzettingen in het onderzoeksgebied bestaan voornamelijk uit rivierzand en –grind afgezet door de Rijn en gedeeltelijk door de Maas.¹⁵ Naast de vorming van de stuwwallen werd er op een aantal plaatsen keileem afgezet. Het keileem bestaat uit slecht doorlatend materiaal, veelal leem, met een brede sortering aan korrelgrootten en bevat veel zwerfstenen die door het ijs zijn aangevoerd.

In de diepere ondergrond van het plangebied bevinden zich sandrs. Met het dooien van het landijs stroomde het smeltwater af aan de buitenzijden van de stuwwallen. Hierdoor werd materiaal vanaf de stuwwallen meegevoerd en hellingafwaarts in een waaivorm weer afgezet. Dit materiaal bestaat veelal uit grof zand, grind en leemdeeltjes. De afzettingen binnen een sandr zijn over het algemeen horizontaal gelaagd.

Op deze afzettingen bevindt zich naar verwachting dekzand (Formatie van Bostel, Laagpakket van Wierden). Tijdens het Weichselien, dat duurde van ongeveer 115.000 tot 10.000 jaar geleden, breidde het landijs zich weer sterk uit maar bereikte Nederland niet meer. Door de uitbreiding van de ijskappen daalde de zeespiegel weer tot ongeveer 110 m beneden de huidige zeespiegelstand. De lage zeespiegelstand zorgde dat het klimaat in Nederland een uitgesproken continentaal karakter kreeg. Dit werd gekenmerkt door koude en droge omstandigheden en een open vegetatie

⁸ Mulder, *et al.* 2003.

⁹ Alterra 2003.

¹⁰ Stichting voor Bodemkartering 1979.

¹¹ <http://www.ahn.nl/viewer>

¹² <http://www.dinoloket.nl>

¹³ Boringen B33G0847 en B33G0846

¹⁴ Berendsen 2004.

¹⁵ De Mulder, *et al.* 2003.

met struiken en kruiden, de zogenaamde toendravegetaties. De open vegetatie zorgde er voor dat op grote schaal zandverstuivingen konden plaatsvinden als gevolg van de overheersende westelijke wind die vrij spel kreeg door de kale en droge omstandigheden. De afzettingen die hierbij gevormd werden worden ook wel dekzanden genoemd. De dekzanden werden voornamelijk afgezet in de lager gelegen glaciale bekkens en aan de randen van de stuwwal.

De dekzanden in het onderzoeksgebied zijn mineralogisch arm. Dit houdt in dat de zanden overwegend bestaan uit kwartskorrels en dat ze een gering gehalte aan gemakkelijk verweerbare mineralen bevatten. In deze arme gronden vindt men een podzoliseringsproces dat leidt tot humuspodzolgronden. In het plangebied zijn volgens de bodemkaart veldpodzolgronden aanwezig.¹⁶ Het specifieke aan deze gronden is dat de bovengrond sporen van sterke uitloging vertoont, in de vorm van sterk gebleekte zandkorrels. De zandkorrels vertonen geen ijzerhuidjes als gevolg van de relatief hoge grondwaterstanden die tijdens de bodemvorming optraden.¹⁷ Naar verwachting bevinden zich in het gebied geen plaggendecken. Ten zuiden van het gebied zijn deze wel aanwezig.

De Nederlandse Organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek (TNO) heeft in geheel Nederland boringen verricht. Bij boringen in de buurt van het plangebied werd duidelijk dat vanaf het maaiveld tot een gemiddelde diepte van 50 cm –mv zwak siltig zand aangeboord werd. Mogelijk betreft dit dekzand (Laagpakket van Wierden, binnen de Bortel Formatie). Hieronder zijn grindige afzettingen aanwezig, die mogelijk als sandr-afzettingen geïnterpreteerd kunnen worden (Formatie van Drenthe, Laagpakket van Schaarsbergen).

In het onderzoeksgebied zijn de volgende archeologische (indicatieve) waarden en ondergrondse bouwhistorische waarden vastgesteld:

Bron	Omschrijving
Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW)	middel hoge indicatieve archeologische waarde
Concept Archeologische beleidsadvieskaart gemeente Brummen ¹⁸	Middelmatige archeologische verwachting. Vrijstelling voor archeologisch onderzoek bij gebieden kleiner dan 300 m ²
Archeologische Monumenten Kaart (AMK)	Ten zuiden van het plangebied bevindt zich een terrein van hoge archeologische waarde in de vorm van nederzettingen uit de periode Mesolithicum, IJzertijd en Late-Middeleeuwen. ¹⁹
waarnemingen ARCHISII (Archeologisch Informatie Systeem)	Aardewerkscherven uit de periode Romeinse tijd en Middeleeuwen tot en met Nieuwe tijd. ²⁰
vondstmeldingen ARCHISII	Geen
onderzoeksmeldingen ARCHISII	Twee archeologische booronderzoeken ²¹

Volgens de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) heeft het plangebied een middel hoge archeologische waarde. Volgens de nog niet vastgestelde beleidsadvieskaart van de gemeente Brummen kent het gebied eveneens een middel hoge archeologische waarde. In dit soort gebieden behoort vrijstelling voor archeologisch onderzoek bij gebieden kleiner dan 300 m². Deze middel hoge verwachting is grotendeels gebaseerd op de landschappelijke ligging van het gebied, namelijk op een terrasvlakte.

Op het zelfde soort landschap als het plangebied zijn in de wijde omgeving nog geen archeologische onderzoeken uitgevoerd. Alle onderstaande archeologische gegevens zijn gelegen op een enkele grond ten zuiden van het plangebied en zijn mogelijk niet van toepassing op het plangebied.

¹⁶ Stichting voor Bodemkartering 1979.

¹⁷ Berendsen 2005.

¹⁸ Dit betreft tot op heden een intern document. De informatie is telefonisch verkregen via dhr. R. Bos van de gemeente Brummen op 18 augustus 2011. Hoewel het document nog niet is vastgesteld, wordt het al wel gehanteerd.

¹⁹ AMK-terrein 3.285.

²⁰ Waarneming 22.406.

²¹ Onderzoeksmeldingen 29.458 en 30.265.

De ligging van de aanwezige archeologische waarden zijn weergegeven in afb. 4

Ca. 300 m ten zuiden van het plangebied is een terrein van hoge archeologische waarde bekend in de vorm van nederzettingen uit de periode Mesolithicum, IJzertijd en Late-Middeleeuwen. Het gebied bevindt zich op een natuurlijke hoogte van grindige periglaciaire afzettingen. In de Late-Middeleeuwen is het gebied in gebruik geweest als es. De bewoningssporen zijn in het gehele monument waargenomen.²²

In het onderzoeksgebied zijn in het verleden twee archeologische booronderzoeken uitgevoerd. Voor een plangebied aan de Dorpstraat in Hall werd een booronderzoek uitgevoerd in verband met de realisatie van een zorgboerderij.²³ Dit plangebied bevond zich op een smalle dekzandrug. Tijdens dit onderzoek zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Wel werd een archeologische begeleiding geadviseerd. Voor een gebied aan de Zwarteweg in Hall heeft in 2008 een archeologisch booronderzoek plaatsgevonden. Ook hier werden geen archeologische indicatoren aangetroffen.²⁴ Het plangebied werd vrij gegeven.

Tijdens een archeologische veldkartering zijn op enkele akkers tussen de Pongeweg en de Zwarteweg meerdere fragmenten aardewerk aangetroffen uit de periode vanaf de Romeinse tijd tot en met de Nieuwe tijd.²⁵

4.5 Gespecificeerde verwachting (LS05)

Indien binnen het gebied dekzand (Formatie van Bortel, Laagpakket van Wierden) aanwezig is, worden in het plangebied archeologische resten verwacht vanaf het Laat-Paleolithicum. Het vondstniveau wordt verwacht in de eerste ca. 30 cm beneden het maaiveld. Archeologische sporen (uitgezonderd diepe paalsporen, waterputten etc.) worden binnen ca. 50 cm beneden het maaiveld verwacht.²⁶ De verwachte archeologische resten bestaan hoofdzakelijk uit aardewerk- of vuursteenstrooiingen. Organische resten (zoals bot, hout, leder en textiel) zullen door de relatief droge en zure bodemomstandigheden slecht zijn geconserveerd.²⁷ De beperkte beschikbare gegevens laten niet toe, het complextype en de omvang van de verwachte resten nader te specificeren.

Onder het dekzand of aan het maaiveld worden het plangebied fluvioperiglaciaire afzettingen verwacht. Als deze afzettingen zich aan het maaiveld bevinden, kunnen in het hele plangebied archeologische resten verwacht worden vanaf het Midden-Paleolithicum tot en met de Nieuwe tijd. Als het afgedekt wordt door dekzand, worden in dit niveau alleen resten vanaf het Paleolithicum verwacht. De trefkans op archeologische resten uit deze periode wordt echter klein geacht, door het gebrek aan sporen en de schaarste aan vondsten. Archeologische resten zullen zich naar verwachting bevinden tot ongeveer 25 cm in de top van de C-horizont. Organische resten (zoals bot, hout, leder en textiel) zullen door de relatief droge en zure bodemomstandigheden slecht zijn geconserveerd. De beperkte beschikbare gegevens laten niet toe, het complextype en de omvang van de verwachte resten nader te specificeren.

Volgens de concept archeologische beleidadvieskaart van de gemeente Brummen kent het plangebied een middelhoge archeologische verwachting. In dit soort gebieden geldt vrijstelling voor archeologisch onderzoek voor gebieden kleiner dan 300 m². Dit houdt in dat voor het plangebied aan de Pongeweg (200 m²) geen archeologisch vervolgonderzoek noodzakelijk is.

²² Odé & Gauw 1993.

²³ Ringenier 2008.

²⁴ Onderzoeksmelding 29.458

²⁵ Waarneming 22.406

²⁶ Zie bijvoorbeeld Groenewoudt 1994.

²⁷ Kars & Smit 2003.

5 Conclusies

De in de Inleiding gestelde onderzoeksvragen kunnen op basis van de bereikte resultaten als volgt worden beantwoord:

Zijn er (aanwijzingen voor) archeologische waarden in het plangebied aanwezig en, zo ja, wat is naar verwachting de omvang, ligging, aard, datering en waardestelling hiervan?

In het gebied worden aan het maaiveld archeologische resten vanaf het Paleolithicum tot en de Nieuwe tijd. omdat in het plangebied mogelijk dekzand is afgezet, kan sprake zijn van twee archeologische niveaus.

Volgens de gehanteerde concept archeologische beleidsadvieskaart van de gemeente Brummen blijkt dat het plangebied te klein is om in aanmerking te komen voor archeologisch vervolgonderzoek.

In welke mate worden deze waarden verstoord door realisatie van de geplande bodemingreep?

Door de bouw van de schuur zal leiden tot verstoring van de bodem. De aanlegdiepte van de funderingen is niet bekend. Daarom kunnen geen uitspraken gedaan worden over de omvang van de bodemverstoring.

Hoe kan deze verstoring door planaanpassing tot een minimum worden beperkt?

Niet van toepassing

Indien de eventuele archeologische waarden niet kunnen worden behouden: Welke vorm van nader onderzoek is nodig om de aanwezigheid van archeologische waarden en hun omvang, ligging, aard en datering voldoende te kunnen bepalen om te komen tot een selectiebesluit?

Ten behoeve van het toetsen van de archeologische verwachting voor het plangebied dient een inventariserend veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek uitgevoerd te worden. Een dergelijk onderzoek heeft als doel het vaststellen van de bodemopbouw en het bepalen van de intact ervan. Het plangebied bevindt zich op de concept archeologische beleidsadvieskaart van de gemeente Brummen in een zone waarvoor een vrijstellingsgrens voor bodemingrepen geldt van 300 m². Verder onderzoek op grond van deze richtlijnen is niet noodzakelijk.

6 Aanbeveling

ADC ArcheoProjecten adviseert om het terrein vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling. Het is echter niet volledig uit te sluiten dat binnen het onderzochte gebied toch nog archeologische resten voorkomen. Het verdient daarom aanbeveling om de uitvoerder van het grondwerk te wijzen op de plicht archeologische vondsten te melden bij de bevoegde overheid, zoals aangegeven in artikel 53 van de Monumentenwet.

Wij wijzen u erop dat de bevoegde overheid op basis van dit rapport een selectiebesluit neemt. De mogelijkheid bestaat dat dit selectiebesluit afwijkt van het door ons opgestelde advies.

Literatuur

- Berendsen, H.J.A.**, 2004: *De vorming van het land. Inleiding in de geologie en de geomorfologie*. Tweede herziene druk. Assen (Fysische geografie van Nederland).
- Berendsen, H.J.A.**, 2005: *Landschap in delen. Overzicht van de geofactoren*. 3e druk. Assen (Fysische Geografie van Nederland).
- Groenewoudt, B.J.**, 1994: *Prospectie, waardering en selectie van archeologische vindplaatsen: een beleidsgerichte verkenning van middelen en mogelijkheden*. Amersfoort (Nederlandse Archeologische Rapporten 17).
- Kars, H. & A. Smit** (red.), 2003: *Handleiding Fysiek Behoud Archeologisch Erfgoed*. Amsterdam (Geoarchaeological and Bioarchaeological Studies 1).
- Mulder, E.F.J. de, M.C. Geluk, I. Ritsema, W.E. Westerhof & Th.E. Wong** (red.), 2003: *De ondergrond van Nederland*. Groningen/Houten (Geologie van Nederland deel 7).
- Odé, O. & P.G. van der Gauw**, 1993: *Bodembeschermingsgebied de Zuidelijke IJsselvallei; Een archeologische kartering, inventarisatie en waardering in het kader van de bijdragenregeling bodembeschermingsgebieden*. (RAAP-Rapport 74).
- Ringier, H.**, 2008: *Plangebied Dorpstraat 42 te Hall, gemeente Brummen; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek*. (RAAP-notitie 2893).

Geraadpleegd kaartmateriaal

- Alterra**, 2003: *Digitale Geomorfologische Kaart van Nederland*.
- Bureau Militaire Verkenningen**, (1865-1934): *Zutphen, blad 433, 1:25.000*.
- Kadaster**, 1811-1832: *Oorspronkelijke aanwijzende tafel de grondeigenaren en der ongebouwde en gebouwde vaste eigendommen, Gelderland, Hall, sectie B, blad 02*.
- Kadaster**, 1954-1988: *Topografische kaart van Nederland schaal 1:25.000, Gelderland, Dieren / Zutphen, kaartblad 33G*.
- Stichting voor Bodemkartering**, 1979: *Bodemkaart van Nederland: schaal 1:50.000: Blad 33 Oost Apeldoorn*. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

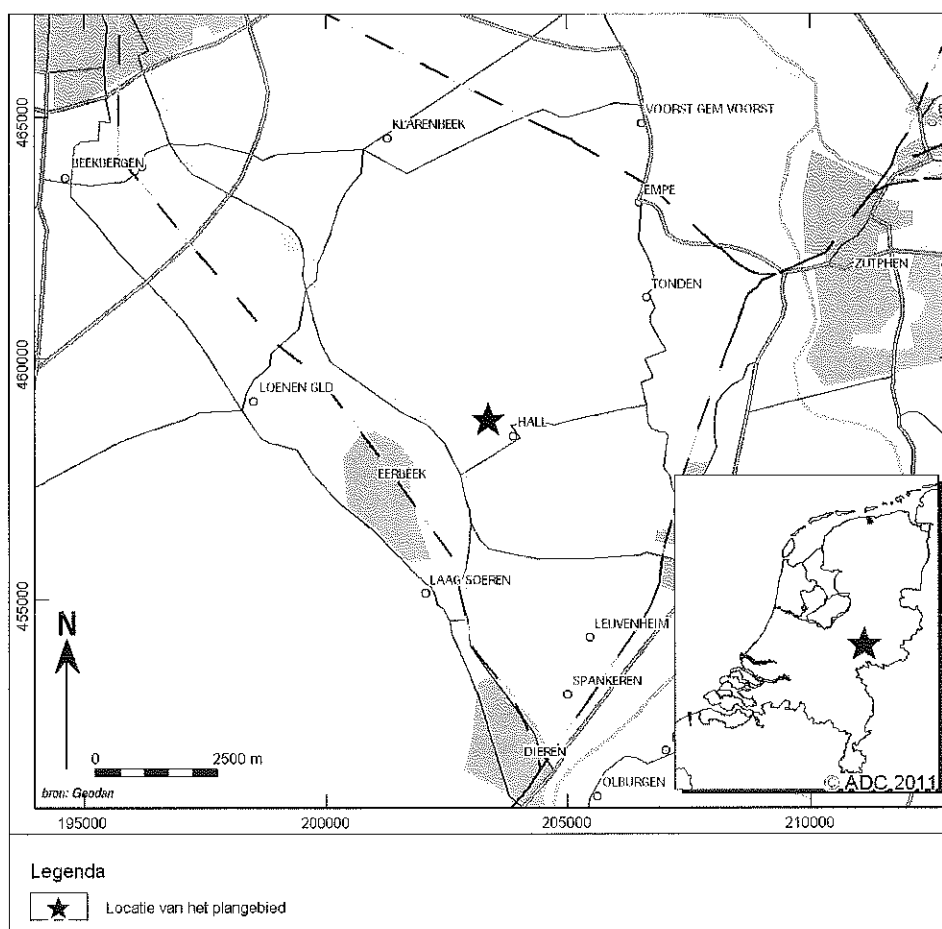
Geraadpleegde websites

<http://archis2.archis.nl>
<http://www.ahn.nl/viewer>
<http://www.kich.nl>
<http://www.watwaswaar.nl>
<http://geodata2.prv.gelderland.nl/apps/chw/>
<http://www.dinoloket.nl>

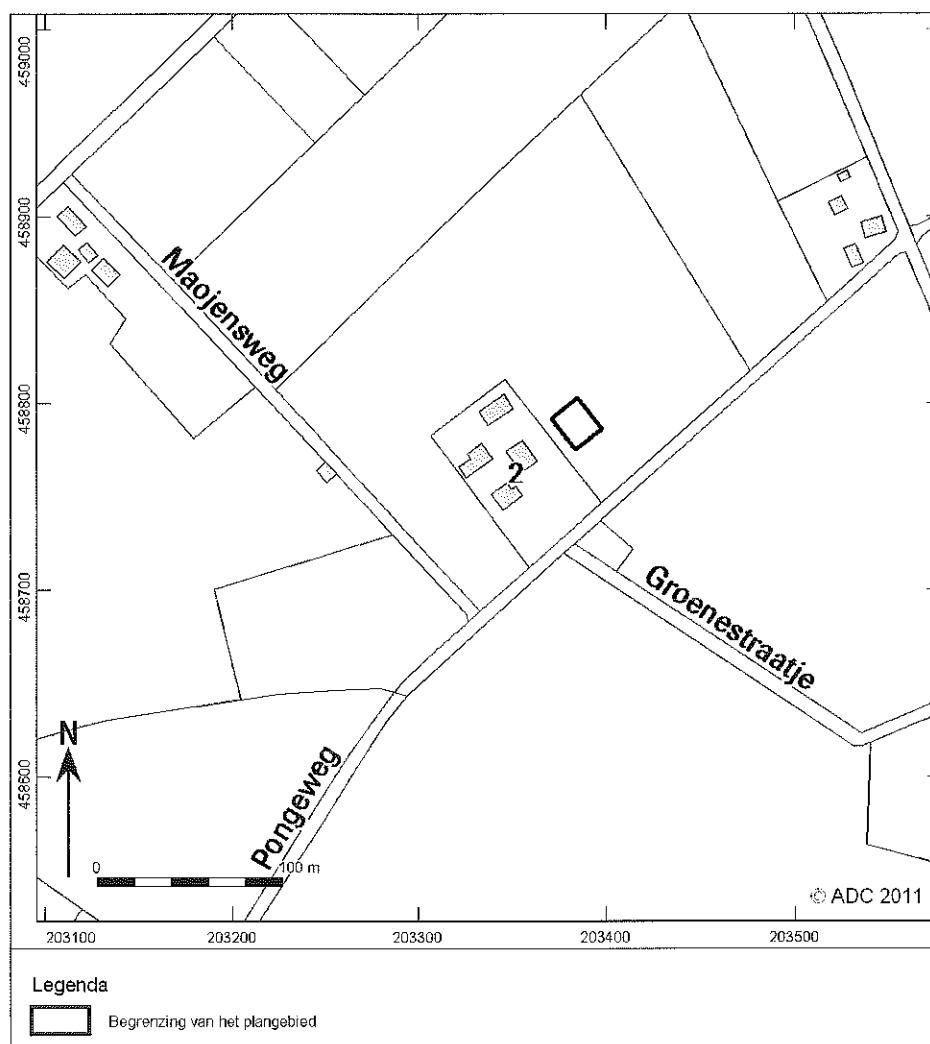
Lijst van afbeeldingen en tabellen

- Afb. 1 Locatie van het plangebied
Afb. 2 Detailkaart van het plangebied
Afb. 3 Locatie van het plangebied op de Bonnekaart uit 1865
Afb. 4 Indicatieve Kaart Archeologische Waarden, AMK-terreinen en ARCHIS-meldingen

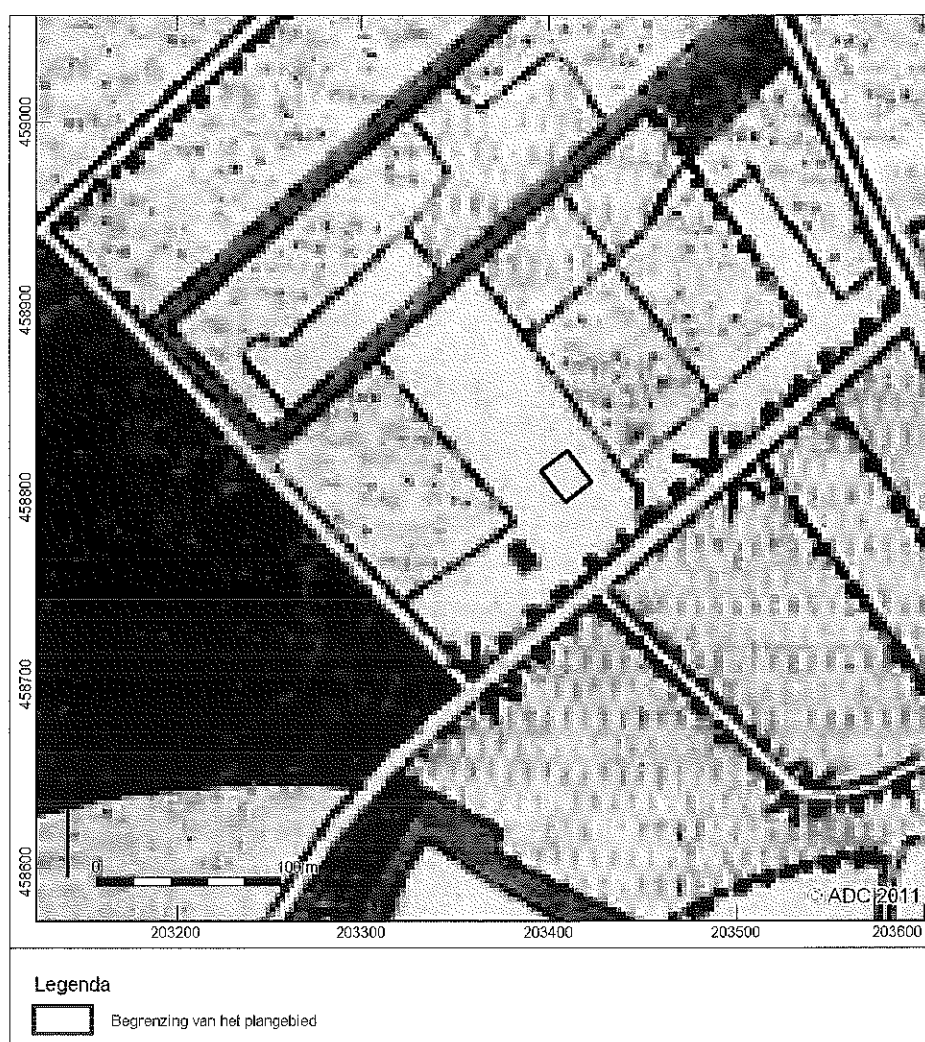
Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

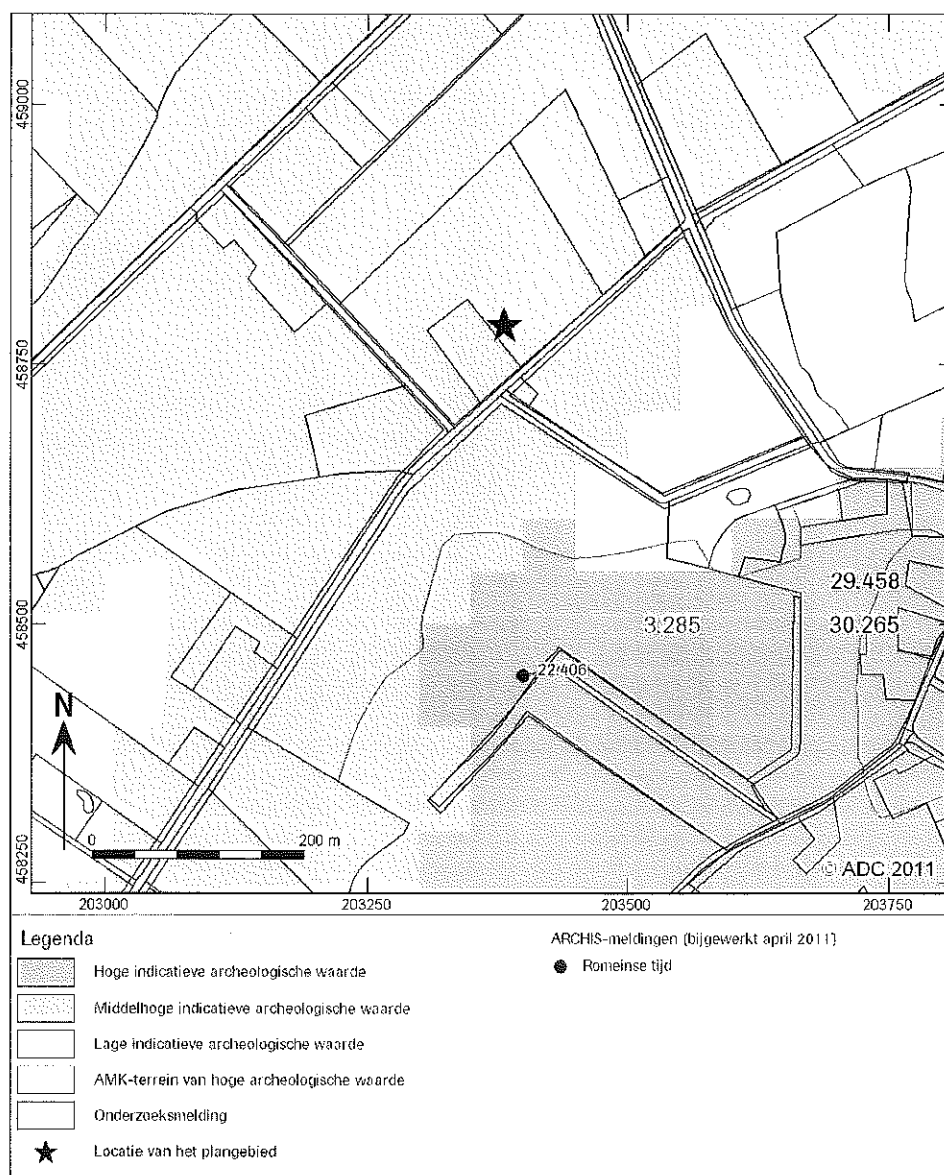
Afb. 1 Locatie van het plangebied

Afb. 2 Detailkaart van het plangebied

Afb. 3 Locatie van het plangebied op de Bonnekaart uit 1865

Afb. 4 Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden, AMK-terreinen en ARCHIS-meldingen

Uitgebreide Rapportage Monumenten

Monumentnr:	3285	Oppervlakte:	727.002 m2
CMA-nr:	33G - 005		
Status:	Terrein van hoge archeologische waarde		
Toponiem:	HOGESTRAAT/KIKVORSENSTRAAT		
Plaats:	Hall		
Gemeente:	Brummen		
Provincie:	Gelderland		
Coördinaten:	203828 / 458224		
Terreinbeheerder:	Niet van toepassing		

Complexen

Complextype

Nederzetting, onbepaald
Nederzetting, onbepaald
Nederzetting, onbepaald

Begindatering

Mesolithicum
IJzertijd
Middeleeuwen laat

Einddatering

Mesolithicum
IJzertijd
Middeleeuwen laat

Beschrijving

Terrein met sporen van bewoning.

De grote es van Hall ligt op een natuurlijke hoogte van grindige periglaciale sedementen. Slechts plaatselijk is een dunne laag dekzand afgezet. Bij het onderzoek in 1992 zijn weinig oppervlaktevondsten gedaan. In de boringen werden wel veel vondsten aangetroffen. Alleen in het zuidwestelijk deel zijn geen bewoningssporen onder het esdek aanwezig. De vondstdichtheid lijkt toe te nemen in de richting van de dorpskern. Er is een vuursteenvindplaats aangetroffen aan de rand van de es, vlak langs een oude loop van de Oekensche beek, die gedeeltelijk met veen is opgevuld. Rond de kerk van Hall bevindt zich een terrein met resten van de Middeleeuwse kerk van Hall (33G-6N).

CAA: 33GN-6+11+31.

CAA: 33GN-20.

Meldingskaart 1987.

RAAP 74: cat. nr. 10.

SAI-nr. 33G-6N+11N.

Veldkartering en boringen 1992 RAAP.

Grenzen zijn gewijzigd in maart 1997, omdat uit RAAP-onderzoek bleek dat het terrein veel groter was.

Documentatie

Type:	Verslag
Beheerder:	Onbekend
Toelichting:	SAI LBP Brummen, 1991

Literatuur

ODE, O., & P. G. VAN DER GAAUW 1993 , in: RAAP-rapport: Bodembeschermingsgebied De Zuidelijke IJsselvallei